

«Oversikt over foreslåtte og planlagte tiltak for perioden 2016 – 2021, innen vannområde Øyeren – oppfølging av regional plan for vannforvaltning i vannregion Glomma – 2016 – 2021».

1.1. Bakgrunn

I planleggingsperioden 2011-2015 har kommunene og andre sektormyndigheter gjennomført problemkartlegginger, laget forslag til miljømål og beskrevet tiltaksbehovene for å nå målene. Arbeidet er beskrevet i lokal tiltaksanalyse for Vannområdet Øyeren. Regional plan for vannforvaltning i Vannregion Glomma, som er utarbeidet av Vannregionmyndigheten for Glomma (Østfold fylkeskommune), bygger på 13 slike lokale tiltaksanalyser i Glommavassdragets nedbørsfelt.

Regional plan for vannforvaltning for Glomma 2016 – 2021 ble i perioden desember 2015 – mars 2016 vedtatt av Byrådet i Oslo, og fylkestingene i Akershus, Østfold, Hedmark, Oppland, Buskerud, Sogn og Fjordane samt Møre og Romsdal. 1. juli 2016 ble den godkjent av Klima- og miljødepartementet (med noen endringer). Planen skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen jfr. vannforskriften § 29 og plan- og bygningslovens § 8-2.

1.2. Hensikt

Formålet med notatet er å gi en samlet oversikt over tiltak innen Vannområdet Øyeren for å følge opp den regionale vannforvaltningsplanen, slik at målene nås senest ved utløpet av inneværende planperiode (2021), eventuelt i 2027 for de med godkjent tidsutsettelse. En samlet oversikt er i tråd med prinsippene i vannforvaltningen om at vassdragene skal forvaltes helhetlig, og på tvers av administrative sektorgrenser. Oversikten beskriver hvilke tiltak (typer) som er planlagt gjennomført, hvor, når og av hvem. Det er viktig å understreke at vedtak om igangsetting av de enkelte tiltakene skal fattes av den ansvarlige sektormyndigheten, gjennom eksisterende lovverk. Igangsetting (vedtak) skal skje senest 3 år etter godkjent forvaltningsplan. Sektormyndighetene kan velge andre tiltak enn de foreslåtte, men effekten på vannmiljøet bør være minst like god, eller så bør det begrunnes hvorfor tiltaket ikke settes i gang. Hvert av de konkrete tiltakene har i oversikten status som; Foreslått, planlagt, startet eller ferdig – der de sistnevnte tre enten allerede har vedtak eller oppfattes til ikke å trenge vedtak i saken. I tillegg benyttes eventuelt «avvist».

Det foreligger nå en forventning om at alle sektormyndigheter følger opp minst de tiltak som anses for å være nødvendige, og er skissert i denne planen for tiltaksgjennomføring, slik at målene i fellesskap nås senest i år 2021. Plan for tiltaksgjennomføringen rulleres årlig.

1.3. Oversikten over foreslåtte og planlagte tiltak har følgende formål:

1. Synliggjøre målsetninger kommunene i fellesskap har satt seg, i forbindelse med de ulike tiltakene. Status for den enkelte kommune er ikke synliggjort her.
2. Vise eventuelt behov for samordning mellom fagmiljøer, tiltakspraksis og fremdrift innen og mellom kommunene, og andre.
3. Være et verktøy for kommunene og andre, der foreslåtte tiltak eller justerte frister krever politisk behandling/budsjettjusteringer.
4. Være et verktøy for kommunene og andre i forhold til eget planverk og oppfølgingsbehov innen vannforvaltningen.
5. Danne grunnlag for oppdateringer i Vann-Netts tiltaksmodul, som er den nasjonale databasen for rapportering.

1.4. Oversikten sin oppbygging og behandling

«Oversikt over foreslåtte og planlagte tiltak for perioden 2016-2021» er bygd opp tematisk, noe som gjenspeiler organiseringen med følgende tre faggrupper: kommunaltekniske tiltak, landbrukstiltak, og økologiske/naturforvaltningstiltak. Alle tiltakene som anses for å være nødvendige for å nå forvaltningsplanenes målsettinger, er plassert i en av de tre temagruppene.

- 2. Temaer som behandles via faggruppe kommunalteknikk.....** side 3 – 7
3. Temaer som behandles via i faggruppe landbruk..... side 8 - 12
4. Temaer som behandles via faggruppe økologi..... side 13 - 15

Alle faggruppene i vannområde Øyeren har diskutert tiltakene og presentasjonen underveis i prosessen og ved flere anledninger behandlet disse i ordinære møter og arbeidsgruppemøter. Sammenstillingene er så diskutert i prosjektgruppa 31.03.16, 29.09.16, 08.03.17 og tatt til etterretning i styringsgruppa i møtene 11. 5.16 og 27.10.16.

Det foreslås at «Oversikt over foreslåtte og planlagte tiltak for perioden 2016-2021, innen Vannområde Øyeren» legges frem for politisk behandling i kommunene våren 2017, og at de økonomiske konsekvenser innarbeides i budsjettene. Kommunene innen vannområdet har ulike utfordringer, og de økonomiske konsekvensene av tiltakene vil variere en god del mellom kommunene. Ressursbehovet må vurderes av den enkelte kommune og andre sektormyndigheter i forbindelse med saksforberedelse for politisk nivå, slik at tiltakene blir gjennomført i tråd med godkjent forvaltningsplan. Dersom et foreslått tiltak avvises, må dette begrunnes tydelig og i henhold til føringer fra vannregionmyndigheten for Glomma.

Foreliggende oversikt må sees på som et midlertid oppsett fordi arbeidet med å utarbeide felles maler rundt dette arbeidet pågår innen Vannregion Glomma, samtidig som det for tiden også pågår en nasjonal gjennomgang av begreper og grupperinger på tiltaksnavn osv.

Kilder til fordyping

Nasjonalt nivå: www.vannportalen.no/, Vannregion nivå: www.vannportalen.no/vannregioner/glomma/, Vannområde nivå: www.vo-oyeren.no/

2. Foreslåtte og planlagte tiltak 2016-2021, innen Vannområde Øyeren – faggruppe kommunalteknikk

Versjon 22.09.2016

2.1. Felles målsetninger for alle kommunene og andre. Tiltak for å beskytte og forbedre vannmiljøet.

(NB! Alle tiltak gjelder ikke nødvendigvis for alle kommunene, og tidsperioden kan variere.)

Tiltak	Formål	Ansvarlig myndighet *	Ansvarlig gjennomførende *	Status* (F, P, S, G, A, U)	Fortløpende	2017	2018	2019	2020	2021	Merknad/ Beskrivelse
<p>Tilkoble til kommunalt avløpsnett /oppgradere alle private avløpsanlegg i kommunen som ikke tilfredsstillers dagens standard innen 2021</p> <p>Herunder vurdere behov for:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lokal forskrift • Gebyrforskrift / annen finansieringshjemmel • Områdeprioritering etter føringer gitt i forvaltningsplan for Glomma 	Sørge for at alle eiendommer med innlagt vann har private avløpsanlegg/ tilfredsstillende (godkjente) renseløsninger for avløpsvann. Redusere utslipp av avløpsforurenset vann til sårbare resipienter	KOM	KOM + Eier av eiendom/ ikke godkjent avløpsanlegg	S	X					X	Med «tilfredsstillende» menes at løsningen er i tråd med krav i forurensningsforskriften og evt. lokale forskrifter. For å nå målet innen år 2021, må det i kommunale fremdriftsplaner tas hensyn til frister satt i utsendte pålegg og estimert byggetid for anlegg.
Iverksette uavhengig tilsyn ved private avløpsanlegg (forurensningsforskriftens Kap.12)	Etablere et system for oppfølging, som sikrer fortsatt overholdelse av renskrav. Gi grunnlag for evaluering av anleggenes funksjon	KOM	KOM	F						X	Hensiktsmessige løsninger/ eventuelt interkommunalt samarbeid i forbindelse med tilsyn bør vurderes

Oppfølging av mindre kommunale og private avløpsanlegg (forurensningsforskriftens Kap.13)	- «» -	KOM	KOM	F	X		X				Ha oversikt over om anleggene overholder utslippstillatelsene, og eventuelt revisjon av utslippstillatelse
Bidra til at det utvikles bedre verktøy for kommunenes arbeid med private avløpsanlegg - saksbehandling, service, tilsyn og årsrapportering fra minirensanlegg leverandører	Gi kommunene bedre statusoversikt og vilkår ifm saksbehandlingen med private avløpsanlegg	-	VO-Ø++ / KOM	S		X	X				Vannområde Øyeren (m.fl.) har igangsatt ett prosjekt ifm årsrapportering fra minirensanleggleverandører
Revisjon av kommunenes utslippstillatelser	Sørge for at kommunene har en oppdatert utslippstillatelse som er i tråd med oppdatert lov- og planverk	FM	FM	S	X	X	X	X	X	X	Fylkesmannen jobber løpende med revisjon
Kommunene skal etablere helhetlige driftsplaner for vann- og avløp	Sørge at kommunen har oversikt over årlige driftsgjøremaal og avsette ressurser til å gjennomføre oppgavene	FM	KOM	F			X			(X)	Enkelte kommuner mangler konkrete driftsplaner
Utarbeide veileder for feilsøking på avløpsnett	Veiledning til kommunene for å drive feilsøking mest mulig kostnads- og resultateffektivt	-	Vannområde Øyeren/ FM / Andre?	P		X					Prosjektbeskrivelse utarbeidet 2016. Gjennomføring og mulig tilleggsfinansiering må avklares innen utgangen av 2016.
Utarbeide en plan (og iverksette) systematisk feilsøking på avløpsnett – utbedre kjente feil og feil som blir oppdaget.	Gi kommunene oversikt over hvilke deler av avløpsnettet som det er mest problemer med, og danne grunnlag for	FM	KOM	F	X	X					Eksempelvis avsette x personer til feilsøk i xx % stilling for året xxxx . Hele kommunens avløpsnett skal dekkes av

	prioritering av tiltak. Redusere overslag fra kloakk til overvann på ledningsnett.										planen Ta i bruk av elektronisk feilregistreringsverktøy
Kommunen skal ha utarbeidet/oppdatert hovedplan for vann, avløp og vannmiljø (inklusive sanerings-/tiltaksplaner/fornylsesplan)	Få etablert solide og konkrete tiltaksplaner for reduksjon av forurensning, overløpsdrift og reduksjon av fremmedvann og ledningsnettfornyelse	FM	KOM	S		X					Viktig at kommunene innlemmer prioriteringer i forvaltningsplan og tiltaksplan for Glomma i sine egne planverk (hovedplaner og tiltaksplaner).
Kommunen skal ha utarbeidet/oppdatert plan for overvannshåndtering	Sørge for at kommunene har gode planverk (inkludert handlingsdel) for overvannshåndtering	FM	KOM	P			X				Handlingsdel utarbeidet og iverksatt innen xx.xx.xxxx
Klimatilpasset ROS-analyse med oppdatert beredskapsplan	FM godkjent miljørisikoanalyse med handlingsdel.	FM	KOM	P	X		X				Frist varierer, må holdes oppdatert
Utbedring av eksisterende avløpsnett, både kommunalt og privat (linje – og punktutbedringer). Dimensjonere etter gjeldende klimafaktor	Ha et godt fungerende og klimarobust ledningsnett, redusert fremmedvannsinlekk og redusert overløpsdrift, mer konsentrert vann til avløpsanlegg.	FM	KOM	S	X	X	X	X	X	X	Prioriteringer gitt i regional forvaltningsplan for Vannregion Glomma skal implementeres i kommunale planverk. Sårbare resipienter prioriteres
<u>Arbeide for reduserte utslipp via overløp fra avløpspumpestasjoner</u> Prioritere pumpestasjoner som har ROS kategori rød	Redusere mengden urensset avløpsvann til vassdrag.	FM	KOM	P	X	X	X	X	X	X	Rapportere antall "røde (ROS) overløp" innen 2021

Frakoble taknedløp fra overvannsnett og infiltrere vannet mest mulig lokalt	Redusere belastningen på overvannsnett, fordrøye mest mulig vann	FM	KOM	F	X							
<u>Håndtering av overvann</u> Krav om lokal overvannshåndtering og åpne flomveier i kommuneplanbestemmelser -retningslinjer for saksbehandling	Redusere uheldige konsekvenser forårsaket av overvann	FM	KOM	P	X		X					I henhold til nyeste retningslinjer og NOU 2016 om overvannshåndtering
Kartlegge og utbedre kritiske kulverter (ROS)	Redusere risiko for oversvømmelser/overbelastning og konsekvenser ved eventuelle intens nedbør	FM	KOM	F	X							
Ha ett godt fungerende driftskontrollsystem og bruke dette aktivt statusvurdering for ledningsnett	Ha en godt fungerende driftskontrollsystem. Vite hva som skjer under ulike nedbørsituasjoner	FM	KOM	P	X	X	X	X	X	X	X	Benytte seg av data fra overvåkningssystemet fra pumpestasjonene/eller utplassert på nett for å vurdere status/feilsøke
Oppdatering av ledningsdatabasen	Ha et oppdatert kartverk, dra mest mulig nytte av potensialet.	KOM	KOM	F	X	X	X	X	X	X	X	
<u>Etablere risikobasert tilsyn – og tømmefrekvens sandfang og stikkrenner</u> - Kartlegging av samtlige sandfang og registrering i database - Utarbeide rutiner for tilsyn, vedlikehold og tømming som ivaretar infrastruktur og resipient	Optimalisere sandfangenes funksjon, redusere utslipp av miljøgifter til resipientene	FM	KOM KOM / Eier av veiobjekt	P								Kun sandfang under kommunenes ansvarsområde, ikke Vegvesenets sandfang Noen sandfang ligger på privat veigrunn, og disse bør inngå i kartleggingen

Vurdere vinterdrift – bruk av veisaltmengde og avrenning til vassdrag	Vurdere om resipienthensyn er ivarettatt og om det er behov for overvåking av vannkvalitetsbelastningen	KOM	KOM + Entreprenør	F		X					Vurdere om redusert saltbruk er nødvendig/mulig
Kartlegging/ utarbeide oppdatert oversikt over næring/industri som har påslipp til kommunalt avløpsnett	Ha kontroll/regulere hva og hvilke mengder som slippes på avløpsnett	KOM	KOM	F	X		X				Frist settes av kommune
Opprette en felles arena (møte/workshop/seminar) der relevant personell i kommunene kan utveksle erfaringer og ha dialog om praksis for tiltak på avløpsnett og lignende.	Effektivisering, bedre samkjøring og sikre at kommunene jobber enhetlig med tiltaksgjennomføring innenfor kommunalteknisk sektor. Felles tolkning av driftsdata	-	KOM/ Vannområde Øyeren	F		X					Erfaringer tilsier at det er ulik praksis mellom kommunene til tross for felles VA norm for Romerike

*Gjelder status for tiltaket for hovedandelen av kommunene i 2016 der; F = Foreslått tiltak, finansiering og gjennomføring må avklares administrativt/politisk, P = Planlagt, på planleggingsstadiet, S = gjennomføringen startet, G = tiltaket ferdig gjennomført, A = sektormyndigheten har avvist tiltaket, eller det er ikke aktuelt lenger, U= tiltaket har unntak..

FM = Fylkesmannen, KOM = kommunen

3. Foreslåtte og planlagte tiltak 2016-2021, innen Vannområde Øyeren – faggruppe landbruk

Versjon 20.09.2016

3.1. Felles målsetninger for alle kommunene og andre. Tiltak for å beskytte og forbedre vannmiljøet.

(Alle tiltak gjelder ikke nødvendigvis for alle kommunene)

Hovedmål: Oppnå god kjemisk og økologisk tilstand i vassdragene							
Mål	Delmål/arbeidsmå l	Tiltak		Frist for gjennomf øring	Merknad	Ansvar	
Redusere erosjon og avrenning av næringsstoffer (hovedfokus fosfor) fra landbruksareal er til vassdragene	Generelt	Miljørådgivning til foretak er en gjennomgang av drifta på eiendommen med fokus på miljøutfordringer			Svært viktig tiltak! Ca 830 foretak i VOØ		
			Gi miljøråd til minst 30 foretak pr år	Årlig	Forutsetter finansiering	VOØ/kommunen, miljørådgivere	
		Være pådriver for å få eier av landbrukseiendom til å få miljøansvar for bortleid areal:					
			Møte for eiere med fokus på miljøutfordringer og jordleieavtaler	2017		Bondelag , kommunen	
		Være pådriver for at næringa benytter miljøordningene:					
			Informasjon, Infoblad/skriv, Avisoppslag	Årlig		FM, kommunen, NLR Øst	
			Markvandring; Grøfting; Overflatevann; Miljøordninger	Årlig			
		Være aktive ved rullering av regionale miljøtiltak i jordbruket for 2018 - 2021;			2017		
			Delta i rulleringsgruppe og påvirke at viktige ordninger blir tatt inn i nytt RMP.		2017		FM/kommunen

			Gi høringsinnspill på viktige ordninger, som bør med i nytt RMP.	2017	Gras i "kristiske områder" av dråget. Stubb i dråg. En "varig ordning" for vegetasjonssone langs vassdrag.	Kommunen, NLR Øst mv.
		Rullering av tiltaksstrategi i landbruket (SMIL – midler):				
			Rullere strategien sammen med landbruksnæringa	2017/2018	Fokus på tiltak som reduserer forurensing fra jordbruket	Kommunen
"	De mest kritiske områdene av åpenåkerarealer bør overvintre i stubb	Være pådriver for redusert jordarbeiding om høsten:		Årlig	Infoskriv fra kommunen, veiledning fra FM, NLR Øst m.fl.	VOØ/kommunene, miljørådgiver
			Miljørådgiving - gårdbruker skal ha en plan for jordarbeingstiltak			
			Informasjon om ordningen	Årlig		
			Markvandring med fokus på nye ordninger i RMP	2018		
"	Vegetasjonssone langs vassdrag	Være pådriver for at det etableres vegetasjonssoner (gras) langs vassdrag:		2017		VOØ/kommunen, FM
			"Informasjonskampanje" om vegetasjonssone som erosjonsforebyggende tiltak			
			Miljørådgiving - plan på foretaksnivå for potensial for vegetasjonssoner.	Årlig		
	Vegetasjonsdekke	Være pådriver for at "krisiske områder " har erosjonsdekke				

	langs vassdrag og i dråg		Miniprojekt i regi av VOØ el RL- munne ut i et faktaark om vegetasjonsdekke på kritiske områder	2017		VOØ/kommunen
"	Hydrotekniske tiltak	Være pådriver for utbedring og supplering av hydrotekniske anlegg;		Årlig	Benytter "alle kanaler"	VOØ/kommunen, miljørådgiver Kommunen, NLR Øst
			Alle gårdbrukere som har fått miljøråd skal ha en hydroteknisk plan			
			Informasjon om ordningen	Årlig		
			Prioritere tilskudd til tiltak med best erosjonsdempende effekt	Årlig		
			Synliggjøre utfordringer for Naturskadefondet/L.Dir (mulighet for tilskudd ved eksisterende hydrotekniske anlegg).	2017		VOØ/kommunen
"	Systematisk grøfting	Være pådriver for at arealer grøftes systematisk:		Årlig	Benytter "alle kanaler"	VOØ/kommunen, miljørådgiver Kommunen , NLR Øst
			Miljørådgiving- gårdbruker skal ha en plan for grøftebehov			
			Informere om tilskuddsordningen	Årlig		
			Markvandring f.eks. grøftedemonstrasjon-kornprogrammet	2017		
			Sikre at husdyrgjødsel lagres riktig og utnyttes som en ressurs i vekstsesongen			
"	Lagring og spredning av husdyrgjødsel		Informasjon om BU – midler	Årlig		Kommunen
			Kontroll av gjødsellager og spredeareal- PT-ordning/kommunal ekstra	Årlig/2018		Kommunen

			innsats			
			Informasjon om regelverk	Årlig		Kommunen
			Informasjonskveld for hesteeiere om håndtering av husdyrgjødsel	2018	Utstyr for pelletering mv.	Kommunen, Mattilsynet
"	Redusert fosforgjødsling	Bidra til "balansert" gjødsling		Årlig		Kommunen
			Kontrollere gjødselplaner ved PT og RMP – kontroll			
			Informasjon			
"	Demonstrasjonsbruk	Fremme gode eksempler på med dyktige og miljøflinke gårdbrukere		2017		NLR Øst/VOØ/kornprogrammet
			Markvandring, demonstrasjonsdag (eks N-sensor etc).			
"	Anlegging av fangdammer/kumdammer	Prosjekt i utvalgt område der man vurderer behov for fangdammer (forutsetter positive gårdbrukere)		2018	Forutsetter finansiering	Kommunen
		Lage realistisk plan for etablering av fangdammer/kumdammer				
Redusere påvirkningen fra plantevernmidler på vassdrag	Redusert bruk av plantevernmidler	Bidra til riktig bruk av plantevernmidler		Årlig/2017		Mattilsynet, kommunen
			Info om forskriftsendring, krav til journal -integrrert plantevern, mot vassdrag,			
			Ugrasharving- informasjon			
			Kontroll			
			Vips- informasjon	2017		NLR øst,

						kommunen
Finansiering	Jobbe for økt støtte til gjennomføring av viktige landbrukstiltak som reduserer avrenning til vassdrag	Økte økonomiske tilskuddsrammer vil kunne føre til økt tiltaksgjennomføring	Innspill til sentrale myndigheter	2017 ved RMP/SMIL rullering		Kommunen/V OØ
Kunnskapsinnhenting	Jobbe for at det gjennomføres ett pilotprosjekt der effekter av tiltak for å redusere utslipp fra grøftesystemer/utløp			2017		VOØ/aktuelle samarbeidspartnere
Redusere erosjon og avrenning / økologisk fungerende naturlig kantvegetasjon	Sikre at vassdragene og nærliggende areal har ett godt fungerende økosystem, redusere ras, erosjon og avrenning		Jobbe for at det er tilstrekkelige kantsoner i henhold til gjeldende anbefalinger og regelverk. Anbefalinger i forhold til skjøtsel	Fortløpende	Tiltak lagt til etter møte 20.9.16. Tekst avklares med <u>landbruksgruppa</u>	Kommuner

4. Foreslåtte og planlagte tiltak 2016-2021, innen Vannområde Øyeren – faggruppe økologi

Versjon 29.09.2016

4.1. Felles målsetninger for alle kommunene og andre. Tiltak for å beskytte og forbedre vannmiljøet.

Tiltak	Formål	Ansvarlig myndighet*	Ansvarlig gjennomførende *	Status* (F, P, S, G, A, U)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Kort beskrivelse
Gjennomføre tiltaksrettet overvåkning som er i henhold til vannforskriftens krav og anbefalinger fra Fylkesmannen	Fremskaffe ett godt kunnskapsgrunnlag om økologisk tilstand og eventuelle endringer i økologisk tilstand	FM	VO / Kommunene	S	X	X	X	X	X	X	Overvåkningen gjennomføres med utgangspunkt i nyeste anbefalinger fra Miljødirektoratet og Fylkesmannen
Løpende vurdere behov for og gjennomføre problemkartlegging innenfor relevante problemstillinger	Finne svar på uavklarte problemstillinger/kilder til problemer eller forurensningskilder, belyse mulige årsakssammenhenger	VO-Ø / FM	VO / Kommunene / FM	S							Prosjektrammer og finansiering må avklares før eventuell gjennomføring
<ul style="list-style-type: none"> Vurdere forekomst av vandringshindre for fisk 	Avdekke mulige vandringshindre for fisk og vurdere behov for tiltak	FK	VO Ø i samarbeid med / Kommunene / Statens vegvesen / FM / NJFF	P		X	X				
<ul style="list-style-type: none"> Vurdere om vegsalting fører til problemer for vannmiljøet i vannområdet 	Avdekke mulige vannmiljøproblemer ifm vegsalting og behov for tiltak	KOM / SVV	VO i samarbeid med FM / Statens vegvesen	P		X	X				

<ul style="list-style-type: none"> Vurdere behov for bedre kunnskapsgrunnlag om edelkrepsbestanden i vannområdet 	Avdekke behov for eventuelle tiltak for å bedre forholdene for edelkreps	MD /FM	VO i samarbeid med FM	P					X	X	
Jobbe for å ansvarliggjøre aktuelle myndigheter: Synliggjøre behov for bedre klassifiseringsmetodikk for leirpåvirkede vassdrag	Få MD til å initiere ett utviklingsprosjekt som resulterer i ett bedre klassifiseringssystem for leirpåvirkede vassdrag. - Implementere nyeste kunnskap i revidert klassifiseringsveileder 2017	MD/FM	VO/FM synliggjør behov – MD ansvarlig for prosjektet	S	X	X	X				Ny kunnskap og behov for bedre metodikk er begrunnet med utgangspunkt i NIVA rapport 6792-2015
Gjennomføre paleolimnologisk undersøkelse av sedimenter i Øyeren	Fremskaffe kunnskap om relevante utviklingstrekk om vannmiljørelaterte hendelser og vannkvalitetsendringer fra førindustriell tid til nåtid.	-	VO / Konsulent	S	X	X					Prosjekt definert, undersøkelser gjennomført, NMBU masteroppgave i 2017
Opparbeide kunnskap om relevante fremmede arter og vurdere behov for informasjonstiltak	Holde oversikt over eventuelle problemarter som grunnlag for eventuell diskusjon om tiltaksbehov	MD / FM	VO	P	X	X	X	X	X	X	Være kjent med eksisterende informasjonskilder om fremmede arter
Dialog med Fylkesmannen i forbindelse med strategi for kalking av forsurede vassdrag	Være oppdatert om gjennomført kalking og gi faglige innspill til Fylkesmannens kalkingsplaner	FM	VO	P	X	X	X	X	X	X	

Utbedring av renebassenger E16 Rømua	Redusere forurensning fra veg	SVV	SVV	Uavklart	X?	X?					Avventes avklaring fra SVV
--------------------------------------	-------------------------------	-----	-----	----------	----	----	--	--	--	--	----------------------------

*Gjelder status for tiltaket for hovedandelen av kommunene i 2016 der; F = Foreslått tiltak, finansiering og gjennomføring må avklares administrativt/politisk, P = Planlagt, på planleggingsstadiet, S = gjennomføringen startet, G = tiltaket ferdig gjennomført, A = sektormyndigheten har avvist tiltaket, eller det er ikke aktuelt lenger, U= tiltaket har unntak..

FM = Fylkesmannen, KOM = kommunen, MD = Miljødirektoratet, SVV = statens vegvesen, VO Ø = vannområde Øyeren, FK = fylkeskommunen